

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/113/2016
Identifikačné číslo spisu: 4313214747
Dátum vydania rozhodnutia: 06.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:4313214747.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v sporovej veci žalobkyne F. U. bývajúcej v V., zastúpenej JUDr. Petrom Harakálym, advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v Košiciach, Kováčska č. 28, proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa a.s. so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad č. 4 Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti, vednej na Okresnom súde Levice pod sp.zn. 9 C 275/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 25. júna 2014 sp.zn. 5Co 787/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 25. júna 2014 sp.zn. 5Co 787/2014 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa žalobou z 29. júla 2013 žiadala zviazať žalovanú platiť jej úrazovú rentu vo výške 357,83 € mesačne s príslušným úrokom z omeškania od 1. augusta 2013 a za obdobie od 13. decembra 2011 do 31. júla 2013 náhradu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti vo výške spolu 6 877,71 €. Nárok odôvodnila tým, že pri dopravnej nehode dňa 20. marca 2010 utrpela ťažké ublíženie na zdraví, pričom poškodenie zdravia ju vylučuje z akejkoľvek možnosti zapojenia sa do pracovného procesu v rozsahu 100 % a tiež limituje jej účasť v súkromnej kultúrnej alebo pracovnej oblasti. V čase úrazu bola študentkou strednej školy, výška úrazovej renty sa určí buď z pravdepodobného denného vymeriavacieho základu používaného pre účely úrazové, ak poistenec nemal v rozhodnom období vymeriavací základ pre platenie poistného, alebo sa použije priemerná mesačná mzda zamestnanca v národnom hospodárstve. Navrhla preto ako vymeriavací základ určiť priemernú mzdu zamestnanca v národnom hospodárstve a týmto spôsobom vypočítala mesačnú výšku úrazovej renty v sume 623,80 € pred priznaním invalidného dôchodku a od 1. augusta 2013 do budúca v sume 357,83 €.

2. Okresný súd Levice (ďalej len súd „prvej inštancie“) medzitémnym rozsudkom z 25. júna 2014 č.k. 9 C 275/2013-87 určil, že žalobkyňi patrí náhrada straty na zárobku po skončení práceneschopnosti od 13. decembra 2011 vo výške vypočítanej z výpočtového základu určeného z priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Rozhodol tak po zistení, že žalobkyňa pri dopravnej nehode dňa 20. marca 2010 utrpela ťažké zranenia, rozdrvenie s priečnou léziou miechy v úseku C3 s quadreplégiou, vyklbenie

stavcov C3-C4 krčnej chrbtice s posunom, zlomeninu oblúka stavca C4 s dislokáciou, zlomeninu kĺbneho výbežku stavca C3 vpravo, zlomeninu priečného výbežku stavca C4 vpravo, zlomeninu nosových kostí bez posunu, odreniny a pomliaždeniny v oblasti tváre s krvnými výronmi, početné bodné ranky s cudzími telieskami v mäkkom kryte lebky, pomliaždenie hrudnej steny so zakrvácaním do pohrudničnej dutiny minimálne a trachestómiu. V dôsledku týchto zranení bola uznaná za invalidnú rozhodnutím Sociálnej poisťovne Bratislava dňom 13. decembra 2011 a bol jej priznaný invalidný dôchodok. Podľa oznámenia Sociálnej poisťovne z 29. apríla 2013 miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola určená na 100 %. Z potvrdenia Gymnázia v A. z 18. decembra 2013 súd zistil, že v čase dopravnej nehody bola žalobkyňa študentkou Gymnázia v A. a po ukončení práceneschopnosti pokračovala v štúdiu podľa individuálneho učebného plánu, štúdium ukončila 17. mája 2013 bez vykonania maturitnej skúšky. Plnoletosť nadobudla 13. decembra 2011.

2.1. Po vykonanom dokazovaní súd pravej inštancie dospel k záveru, že za škodu spôsobenú žalobkyni pri dopravnej nehode zodpovedá v zmysle § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka vodič motorového vozidla, v ktorom sa žalobkyňa viezla, E. H., ktorý bol rozsudkom Okresného súdu Levice z 2. júna 2011 č.k. 4T/75/2011- 251, právoplatným 2. júna 2011, uznaný vinným z prečinu ublíženia na zdraví žalobkyne podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h/ Trestného zákona. Keďže tento vodič bol v čase dopravnej nehody poistený a nároky žalobkyne sú kryté povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zák. č. 381/2001 Z.z., týmto je daná pasívna vecná legitímácia žalovanej (§ 15 tohto zákona). Podľa názoru súdu nárok žalobkyne na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti je dôvodný, nakoľko v dôsledku úrazu pri dopravnej nehode nie je schopná zapojiť sa do pracovného procesu. Za danej situácie je bezvýznamné, či by žalobkyňa, nebyť úrazu, pokračovala v štúdiu na vysokej škole a aký študijný odbor by si zvolila, alebo by sa zapojila od pracovného procesu. Podstatné je, že v dôsledku poistnej udalosti jej bolo odňaté ústavné právo na prácu vyplývajúce z Ústavy Slovenskej republiky (čl. 35 ods. 3). Pracovnoprávne predpisy dovoľujú sa zamestnať osobe, ktorá dovŕšila 15 rokov veku (§ 11 Zákonníka práce), a tak po dovŕšení plnoletosti sa žalobkyňa mohla zamestnať a svojou prácou si zadovážovať prostriedky na živobytie. V príčinnej súvislosti s poškodením zdravia je žalobkyňa invalidná od dovŕšenia plnoletosti, t.j. od 13. decembra 2011. Je zrejmé, že v čase úrazu ako neploletá študentka nebola ešte zamestnaná, a teda nemala príjem, čo však nemôže byť prekážkou na priznanie jej náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti do budúca od času, kedy sa už zamestnať mohla. Súd zastával názor, že nie je spravodlivé, aby tento nárok nebol priznaný žalobkyni len preto, že úraz so závažnými následkami utrpela ako študentka bez príjmu zo zárobkovej činnosti. Neschopnosť žalobkyne vykonávať prácu je v priamej súvislosti s úrazom, ktorý utrpela a nie je dôsledkom iných okolností vyplývajúcich z jej zdravotného stavu pred dopravnej nehody. Podľa súdnej praxe má nárok na odškodnenie straty na zárobku aj poškodený, ktorý v čase úrazu nepracoval (R 29/2004). Súd nesúhlasil so stanoviskom žalovanej, ktorá v tejto súvislosti poukázala na príslušné ustanovenia zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) upravujúce nároky z pracovného úrazu študenta v období odbornej praxe, pretože žalobkyňa si neuplatňuje svoj nárok z titulu pracovného úrazu (§ 17), ale z titulu poistnej udalosti, v dôsledku ktorej má trvale poškodené zdravie bez možnosti vykonávať akúkoľvek prácu. Taktiež neobstoí ani jeho tvrdenie, že voči žalobkyni majú zákonnú vyživovaciu povinnosť jej rodičia až do dovŕšenia 26. roku života. Do pracovného procesu môže občan vstúpiť po dovŕšení 15. roku veku, ale povinnosť rodičov podieľať sa na výžive svojich detí trvá až do tej doby, pokiaľ nie sú deti schopné sami sa živiť (§ 62 Zákona o rodine), čo znamená, že vyživovacia povinnosť rodičov nie je časovo obmedzená. Nie je teda vylúčené, že by sa žalobkyňa do pracovného procesu zapojila po dosiahnutí plnoletosti nebyť úrazu, v dôsledku ktorého došlo k vážnemu poškodeniu jej zdravia. Dňom 13. decembra 2011 bola uznaná invalidnou a bol jej priznaný invalidný dôchodok. Pokles schopnosti žalobkyne vykonávať činnosť zamestnanca je vyšší ako 40 %, nedovŕšila dôchodkový vek a ani jej nebol priznaný predčasný starobný dôchodok. S poukazom na tieto skutočnosti súd prvej inštancie dospel k právnomu záveru, že žalobkyni podľa § 447 Občianskeho zákonníka patrí náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti od 13. decembra 2011. Pri určení vymeriavacieho základu použitého pre výpočet výšky úrazovej renty (§ 86 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z.) považoval za opodstatnené použiť denný vymeriavací základ z priemernej mzdy dosiahnutej v národnom hospodárstve, keďže žalobkyňa pred poškodením zdravia nepracovala, ale študovala na strednej škole, ktorú po úraze ukončila bez maturity. Podľa názoru súdu by bolo pre

žalobkyňu diskriminačné, ak by sa denný vymeriavací základ vypočítal z minimálnej mzdy určenej osobitným predpisom, pretože ak by v dôsledku dopravnej nehody nebola plne invalidná, ďalším štúdiom mohla dosiahnuť vzdelanie, pri ktorom by dosahovala zárobok vyšší než je minimálna mzda. Rozvoj osobnosti ďalším vzdelávaním jej prekazil úraz pri dopravnej nehode a jeho následky, keď ostala invalidná. Z uvedených dôvodov žalobe vyhovel a o základe nároku rozhodol medzitémnym rozsudkom (§ 152 ods. 2 O.s.p.)

3. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 25. novembra 2015 sp.zn. 5 Co 787/2014 napadnutý medzitémny rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobkyne o náhradu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti zamietol. Zmenu rozhodnutia odôvodnil tým, že úrazovú rentu treba chápať ako ďalšiu významnú úrazovú dávku, na ktorú vznikne poškodenému nárok pri preukázaní poklesu pracovnej schopnosti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania v miere vyššej ako 40 %. Pri určení výšky úrazovej renty sa vychádza z 80 % denného vymeriavacieho základu poškodeného, pričom táto suma v zásade predstavuje čistý denný príjem, ktorého 30,4167-násobok sa rovná mesačnej sume. Keďže v sume úrazovej renty sa zohľadňuje percentuálny pokles pracovnej schopnosti poškodeného, uvedená mesačná suma sa vynásobí ešte týmto percentuálnym poklesom a vypočíta sa tak výsledná suma mesačnej úrazovej renty. Úrazová renta ako jedna z dávok sociálneho poistenia plní funkciu náhrady za stratu na príjme fyzickej osoby, a preto tvorí nadstavbu k vyplácaniu dôchodku poškodeného. Odvolací súd sa stotožnil so stanoviskom žalovanej prezentovaným v celom konaní pred súdom prvej inštancie, ako aj v odvolaní v tom smere, že žalobkyňa nie je v zmysle § 17 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z oprávneným subjektom, ktorému by vznikol právny nárok na poskytnutie finančnej náhrady (renty) za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti. Povinné úrazové poistenie je viazané výlučne na zamestnávateľa, čím sa zásadne odlišuje od povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, čo vyplýva zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu vzniknutú v dôsledku pracovného úrazu a choroby z povolania v zmysle Zákonníka práce. S účinnosťou od 1. novembra 2011 bola zmenená aj definícia zamestnávateľa podľa § 7 zák.č. 461/2003 Z.z. na účely povinného úrazového poistenia tak, že zamestnávateľom je každá právnická alebo fyzická osoba spĺňajúca podmienky v § 7 citovaného zákona a zároveň zamestnáva aspoň jednu osobu. Keďže žalobkyňa v čase dopravnej nehody 20. marca 2010 neutrpeľa poškodenie zdravia ako študentka strednej, resp. vysokej školy pri praktickom vyučovaní, resp. jej vznikla choroba z povolania, nespĺňa ani jednu z podmienok zakotvených v § 17 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. pre priznanie straty na zárobku po skončení práceneschopnosti. Žalobkyňa ako študentka strednej školy v čase dopravnej nehody nebola zamestnancom, nemala žiadny príjem a poškodenie zdravia neutrpeľa počas doby výkonu praxe, preto jej právne relevantným spôsobom nevznikol nárok na vyplatenie ňou uplatnenej finančnej čiastky.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnila § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Nesprávne právne posúdenie spočíva v tom, že odvolací súd nesprávne posudzoval podmienky vzniku nároku na náhradu straty na zárobku mechanicky podľa ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. upravujúcich podmienky vzniku nároku na úrazovú rentu, čo je v rozpore s ustanovením § 447 Občianskeho zákonníka. Uvedené ustanovenie totiž odkazuje na všeobecné predpisy o sociálnom poistení len v rozsahu určenia a posúdenia sumy úrazovej renty, nie v rozsahu podmienok vzniku nároku na úrazovú rentu, čo je zásadný rozdiel. Navyše odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v časti, kde sa zaoberá výlučnou viazanosťou povinného úrazového poistenia podľa zákona č. 461/2003 Z.z. na zamestnávateľa evokuje, že odvolací súd posudzoval nárok žalobkyne ako nárok zo zodpovednosti za škodu v rámci pracovnoprávných vzťahov. Zdôraznila, že ona sa nedomáha náhrady škody zo zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z pracovnoprávneho vzťahu, ale z občianskoprávneho vzťahu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, čo je podstatný rozdiel. Podmienky vzniku nároku na náhradu za stratu na zárobku ako čiastkového nároku, k vzniku ktorého došlo pri škode na zdraví a ktorý vyplýva z občianskoprávneho vzťahu zodpovednosti za škodu Občiansky zákonník a nie zákon č. 461/2003 Z.z. Odkaz v § 447 Občianskeho zákonníka na všeobecné predpisy o sociálnom poistení zavedený do Občianskeho zákonníka zákonom č. 404/2004 Z.z. mal za cieľ zjednotiť postup pri určovaní výšky straty na zárobku pri invalidite (nie podmienky vzniku nároku) medzi predpismi občianskeho práva a predpismi pracovného práva. Ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce stratu na zárobku a nárok

na jej náhradu neviažu vznik tohto nároku na existenciu úrazového poistenia podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Občiansky zákonník v § 447 jasne ustanovuje, že v prípade náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri invalidite je právna úprava v zákone č. 461/2003 Z.z. relevantná len v rozsahu stanovenia sumy úrazovej renty a v žiadnom prípade nie v rozsahu úpravy podmienok vzniku nároku na úrazovú rentu v tomto zákone.

Občiansky zákonník v rámci rozsahu náhrady škody na zdraví priznáva poškodenému aj nárok za stratu na zárobku pri invalidite, pokiaľ k takejto strate na zárobku u poškodeného došlo v príčinnej súvislosti s poškodením jeho zdravia. Občiansky zákonník nepodmieňuje vznik tohto nároku dosahovaním zárobku u poškodeného pred vznikom škody na zdraví. Podstatným je len to, či u poškodeného možno konštatovať stratu na zárobku v súvislosti s poškodením jeho zdravia. Tento výklad potvrdila aj súdna prax, keď pripustila vznik nároku na náhradu za stratu na zárobku aj u osoby, ktorá pred poškodením zdravia nedosahovala žiaden zárobok (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2 Cdo 32/2002 / publikované pod R 29/2004/, sp.zn. 3 Cdo 80/2005). Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že odvolací súd posudzoval podmienky vzniku nároku na náhradu za stratu na zárobku mechanicky podľa ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. upravujúcich podmienky vzniku nároku na úrazovú rentu, čo je v rozpore s § 447 Občianskeho zákonníka. Dovolateľka zdôraznila, že podmienky vzniku nároku na náhradu za stratu na zárobku, ktorý vyplýva z občianskoprávneho vzťahu zodpovednosti za škodu, upravuje Občiansky zákonník a nie zákon č. 461/2003 Z.z. Odvolací súd svojím postupom, výkladom právnych predpisov a právnym posúdením nerešpektoval účel ustanovenia § 445 a § 447 Občianskeho zákonníka, poprel reparačnú funkciu občianskoprávneho inštitútu zodpovednosti za škodu a princíp plnej náhrady škody a jeho postup viedol k ústavne nekonformnému výkladu právnych predpisov porušujúceho ústavnoprávnu zásadu rovnosti v právach a ústavného práva vlastníť majetok. Z uvedených dôvodov žiadala napadnutý rozsudok krajského súdu zmeniť tak, že dovolací súd „potvrdí“ medzitimný rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol, že žalobkyni patrí náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti od 13. decembra 2011 vo výške vypočítanej podľa výpočtového základu určeného z priemernej mzdy v národnom hospodárstve.

5. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa stotožňuje s rozhodnutím Krajského súdu v Nitre, ktorý sa stotožnil s jej argumentáciou, na ktorej trvá. Správny je záver odvolacieho súdu, že žalobkyňa nespĺňa zákonné podmienky pre priznanie nároku straty na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri invalidite. Zastávala názor, že v zmysle § 447 Občianskeho zákonníka sa podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení posudzuje náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite a určuje sa suma tejto náhrady. Nie je preto dôvodná námietka žalobkyne, že odvolací súd nebral do úvahy účel ustanovení § 445 a § 447 Občianskeho zákonníka. Pre posúdenie uplatneného nároku nie je smerodajná právna úprava, ktorá platila do 31. júla 2004, ale súčasná právna úprava. Žalobkyňa sa nemôže domáhať od žalovanej ako osoby súkromného práva náhrady škody, na ktorú nemá nárok, s odvolaním sa na neúčinnú úpravu. Dovolateľka má v zmysle § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla priamy nárok na náhradu škody voči poisťovni, ale poisťovňa nahradí škodu len v takej výške, v akej za vzniknutú škodu poškodenému zodpovedá poistený, t.j. škodca a v takom rozsahu, ktorý poškodený preukáže a ktorý mu vyplýva zo zákona. Z uvedených dôvodov žalobkyňa navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu „potvrdiť“.

6. Dovolanie bolo podané 22. marca 2016. Podaním dovolania nastali právne účinky, ktoré právny poriadok spája s podaním dovolania. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konania.

8. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v prelomení právoplatnosti napadnutého rozhodnutia, uskutočnení dovolacieho prieskumu a vydání (pre dovolateľa) priaznivého rozhodnutia.

8.1. Dovolanie podané do 30. júna 2016, v prípade ktorého podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na späťvzatie návrhu (§ 243b ods. 5 veta druhá O.s.p.) alebo nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.) alebo pre nedostatok funkčnej príslušnosti dovolacieho súdu (§ 243c O.s.p. v spojení s § 104 ods. 1 O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. vyvolalo procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

8.2. Tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

9. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 11.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný (viď rozhodnutie ústavného súdu sp.zn. PL. ÚS 36/1995).

10. Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

10.1. V danom prípade je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania proti tomuto rozsudku vyplývala z § 238 ods. 1 O.s.p.

10.2. Právna úprava účinná do 30. júna 2016 ukladala dovolaciemu súdu, aby (v prípade podania procesne prípustného dovolania) aj ex lege prihliadol na vady konania uvedené v § 237 O.s.p. a tie tzv. iné vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Dovolateľka vady v zmysle § 237 O.s.p. nenamietala, ani tieto dovolacím súdom neboli zistené. To platí aj o tzv. inej vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Cs.p.

11. Dovolateľka zastáva názor, že ňou podané dovolanie je opodstatnené preto, lebo napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

11.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu spočíva napadnutý rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci.

12.1 V danom prípade nie je sporné, že škoda na zdraví žalobkyne bola vyvolaná osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku - motorového vozidla, prevádzkovateľom ktorého bol vodič E. H., ktorý bol rozsudkom Okresného súdu Levice z 2. júna 2011 č.k. 4T/75/2011-251, právoplatným 2. júna 2011, uznaný vinným z prečinu ublíženia na zdraví žalobkyne podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a/ Trestného

zákona s poukazom na § 138 písm. h/ Trestného zákona. Keďže tento vodič v čase spôsobenia dopravnej nehody mal uzavretú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, v zmysle § 427 Občianskeho zákonníka potom platí, že poistený vodič nesie objektívnu zodpovednosť za škodu, ktorá vznikla prevádzkou jeho motorového vozidla žalobkyni a ako poistený má podľa § 4 ods. 12 zák.č. 381/2001 Z.z. z poistenia zodpovednosti právo, aby v danom prípade žalovaná za neho uhradila poškodenej žalobkyni uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví.

12.2. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).

12.3. Pri škode na zdraví Občiansky zákonník okrem jednorazového odškodnenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (§ 444) priznáva poškodenému aj právo na náhradu straty na zárobku, a to jednak za obdobie počas trvania práceneschopnosti (§ 446) a jednak po skončení práceneschopnosti (§ 447).

12.4. Podľa § 445 Občianskeho zákonníka strata na zárobku, ku ktorej došlo pri škode na zdraví, uhradzuje sa peňažným dôchodkom, pritom sa vychádza z priemerného zárobku poškodeného, ktorý pred poškodením dosahoval.

12.5. Podľa § 447 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 404/2004 Z.z. (účinného od 1. augusta 2004) náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného alebo pri invalidite sa posúdi a suma tejto náhrady sa určí rovnako ako suma úrazovej renty podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.

12.6. Podľa § 17 zák.č. 461/2003 Z.z. nárok na úrazové dávky z úrazového poistenia zamestnávateľa má zamestnanec zamestnávateľa podľa § 16 po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.

12.7. Podľa § 88 ods. 1 zák.č. 461/2003 Z.z. poškodený má nárok na úrazovú rentu, ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2 (ďalej len „pokles pracovnej schopnosti“) a nedovršil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

13. V súvislosti s prijatím zákona č. 461/2003 Z.z. (nadobudol účinnosť 1. januárom 2004) došlo pri strate na zárobku v súvislosti so škodou na zdraví k niektorým zmenám. V súvislosti so zodpovednosťou zamestnávateľa za škodu spôsobenú zamestnancovi pracovným úrazom alebo v dôsledku choroby z povolania v pracovnom pomere (a nepriamo aj vo väzbe na niektoré občianskoprávne vzťahy), uvedená práva úprava v ustanoveniach § 83 až 101 priniesla zásadné zmeny. Vzťah tohto zákona a Občianskeho zákonníka vyjadruje ustanovenie § 28, podľa ktorého : „na právne úkony v sociálnom poistení sa vzťahuje osobitný predpis, ak tento zákon neustanovuje inak.“ Obdobná právna úprava vo vzťahu k počítaniu lehôt je aj v ustanovení § 29. Dôsledkom uvedenej právnej úpravy je však nepriamy vplyv na stratu na zárobku, a to z dôvodu, že strata na zárobku počas práceneschopnosti a strata na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri invalidite sa posúdi podľa predpisov o sociálnom poistení. V závislosti od toho sa ustáli aj strata na dôchodku v zmysle § 446, 447 Občianskeho zákonníka.

13.1. Občiansky zákonník v ustanovení § 445 upravuje stratu na zárobku, ktorá je svojím charakterom osobitne upravenou majetkovou ujmom - peňažným dôchodkom. Predstavuje pravidelné mesačné vyplácanie dávok po dobu, po ktorú strata na zárobku trvá. Právna úprava straty na zárobku je upravená vo viacerých ustanoveniach, a to v závislosti od toho, či dochádza k strate na zárobku 1/ počas práceneschopnosti (§ 446 Občianskeho zákonníka), 2/ po skončení práceneschopnosti (§ 447 Občianskeho zákonníka). Samotné ustanovenie § 445 Občianskeho zákonníka je vo vzťahu k ustanoveniam § 446 a § 447 Občianskeho zákonníka všeobecného charakteru, upravujúce porovnateľný peňažný ekvivalent pre výpočet straty na zárobku bez zreteľa na to, či ide o stratu počas alebo po skončení práceneschopnosti. Osobitná povaha škôd spôsobených na zdraví vyžaduje osobitnú, od všeobecného ustanovenia § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravujúceho náhradu skutočnej škody a ušlého zisku, odlišnú úpravu spôsobu a rozsahu náhrady škody spočívajúcu, okrem iných, aj v úprave náhrady za stratu na zárobku (§ 445 a nasl. Občianskeho zákonníka), ktorú nemožno podriaďiť pod pojem skutočnej škody alebo ušlého zisku. Podľa dôvodovej správy k Občianskemu zákonníku (k § 445 a nasl.) je likvidácia náhrady škody spôsobenej ublížením na zdraví založená na zásade zabezpečiť občanom takto poškodeným postačujúce hmotné prostriedky pre ich ďalší život.

13.2. Aj po prijatí zákona č. 461/2003 Z.z. spoločnými predpokladmi pre priznanie straty na zárobku podľa Občianskeho zákonníka je to, že : a/ došlo ku škode na zdraví, 2/ na strane poškodeného sa strata prejaví v jeho majetkovej sfére v podobe zmenšenia príjmu alebo v podobe zvýšenej námahy na dosiahnutie príjmu, 3/ príčinná súvislosť medzi škodou na zdraví a zmenšením príjmu poškodeného alebo potrebou jeho zvýšenej námahy na dosiahnutie príjmu. Podľa názoru dovolacieho súdu právna úprava straty na zárobku v Občianskom zákonníku alebo Zákone o sociálnom zabezpečení (úrazový príplatok, úrazová renta) sú špecifické právne úpravy, ktorých základ je nezávislý. Preto aj vznik nárokov ako takých podľa uvedených právnych úprav je nezávislý a podmienený iba právnou úpravou v tom-ktorom zákone. So zreteľom na uvedené dovolací súd zastáva názor, že právna úprava v Občianskom zákonníku (§ 446 a § 447) odkazuje na právnú úpravu v Zákone o sociálnom zabezpečení len vo vzťahu k určeniu výšky odškodnenia (viď aj JUDr. Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax (komentár), str. 1769).

13.3. Vzhľadom na to, že predpoklady vzniku nároku na náhradu straty na zárobku podľa Občianskeho zákonníka (§ 447) a predpoklady vzniku nároku na úrazovú rentu podľa zák.č. 461/2003 Z.z. (§ 88) sú rozdielne, nemožno odmietnuť priznať nárok podľa Občianskeho zákonníka len preto, že poškodenému nevznikne nárok na niektorú z dávok (a teda mu nemožno zistiť výšku prípadnej dávky, pričom len v niektorých prípadoch je možné zistiť tzv. fiktívnu výšku) len preto, že nedošlo k stanoveniu dávky podľa Zákona o sociálnom zabezpečení (ktorej výplata sa má inak zohľadniť pri stanovení výšky škody).

13.4. Dovolací súd len pre úplnosť dodáva, že pokiaľ dovolateľka poukazovala na rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých sa riešila otázka náhrady za stratu na zárobku podľa § 447 Občianskeho zákonníka, podľa ktorých vznik nároku na náhradu za stratu na zárobku nie je podmienený dosahovaním zárobku u poškodeného pred vznikom škody na zdraví, tento odkaz nie je príliehavý z dôvodu, že s účinnosťou od 1. augusta 2004 došlo k zmene § 447 Občianskeho zákonníka v znení zákona č. 404/2004 Z.z., v zmysle ktorého náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného alebo

pri invalidite sa posúdi a suma tejto náhrady sa určí rovnako ako suma úrazovej renty podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Podľa tohto ustanovenia je preto potrebné postupovať aj pri určení výšky náhrady za stratu na zárobku z dôvodu, že k vzniku uplatneného nároku (straty na zárobku po skončení práceneschopnosti) žalobkyne došlo už za účinnosti nového znenia § 447 Občianskeho zákonníka.

14. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd má za to, že záver odvolacieho súdu, že žalobkyňa ako študentka strednej školy v čase dopravnej nehody nespĺňala ani jednu z podmienok stanovených v § 17 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. pre priznanie nároku za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti, sa javí ako predčasný a nemôže byť z vyššie uvedených dôvodov považovaný za správny a v súlade s § 447 Občianskeho zákonníka. Samotná okolnosť, že žalobkyňa nebola v čase úrazu zamestnaná a nemala zárobok alebo iný príjem zárobok nahradzujúci, sama osebe nevyučovala vznik nároku žalobkyne na náhradu za stratu na zárobku po skončení jej pracovnej neschopnosti. Iný výklad by bol v rozpore s vyššie uvedenou požiadavkou spravodlivého usporiadania záväzkových vzťahov vzniknutých zo spôsobenej škody, ako aj s článkom 2 Základných princípov (princíp právnej istoty) Civilného sporového poriadku, podľa ktorého ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

14.1. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľky, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

15. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C.s.p.). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

15.1. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.).

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.